

BYCIE (27) *sb n*

sg *N* byci(e) (1). ◇ *G* byciã (14). ◇ *D* byciu (2). ◇ *A* byci(e) (5). ◇ *I* byci(e)m (3). ◇ *L* byciu (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

1. *fil. W tekstach polemicznych religijnych. Odpowiednik nie dających się ściśle rozróżnić terminów scholastycznych: essentia, existentia, substantia* (11) : Otóż Pan Chrystus byciem ná świećie/ nie opuścił Oycá/ áni fye z nim rozłączył *BiałKat* 303v; tedyby dwa Bogowie y dwa oycowie/ y dwa początki [...] musiały być: ktoreby od nikogo początku iftności/ byćia/ boftwá/ rodzenia/ władzey y zwierzchności nie miały *CzechEp* 241.

bycie z kim (5): Potym baczyć mamy w piśmie rozmaíte obyczáie/ á ośobliwe czthery : byćia s Krytufem. *GrzegŚm* 35; Tákim pewnie byciem s Krytufem ćiefzyli się y ćiefzã dotychmiałt wierni *GrzegŚm* 37, 35, 37, 41.

Wyrażenia: »osobne bycie« = był indywidualny; existentia individualis (1): wiemy że też z ośobná kážda perfoná ma w ítanie íwoi mśwoie bycie. A tho ośobne bycie zowiemy Hypoítalis. A ono pośpolite zowiemy Íftnością. *SarnUzn* B5v.

»pospolite bycie« = *byt powszechny, ogólny* (1): *cf* »osobne bycie«.

Szeregi: »bycie i istność« (1): iáko też fyn [*Boży*] [...] nie może być oycem: á pogotowiu íobie íámemu/ y wízytkim ínszym rzeczám przyczyná y powodem/ byćia ich y íftności *CzechEp* 241.

»bycie i pokazowanie się« (1): tedy niewiem co zá roznicá byłá/ onego byćia íego y pokazowania íię pod ítarym teftámentem/ od tego ktore było pod nowym *CzechEp* 185.

»bycie albo społecność« (1): Czwarty obyczáy byćia álbo ípolecźności s Krytufem przez zmartwychwítanie/ y żywot wieczny według onych íłow: Chcę Oycze/ áby gdzie ía íełtem y oni byli. *GrzegŚm* 37.

»bycie albo żywot« (1): Ray tu známionuie byćie álbo żywot wieczny s Krytufem *GrzegŚm* 41.

2. *Istnienie, wystąpienie, pojawienie się* (9) : *Zyczę: Potym w niebiesích rádońnego bycia. PaxLiz* A3v; *Miłość íełt wíalny bieg byćia náłzego SzarzRyt* A2v.

bycie czego (6): íedno nie tego dnia máłz dawać tego lekarśtwa kiedy ma być febra quartana ale przed byciem íey dzień. *FalZioł* I 50b; Też w febrze, ktora z niedobrego bycia z íwych rzeczy: na takowe niewiałty przychodzi [...] ma íie takowa pani napiiać Tizanny *FalZioł* V 27, V 26v. *Cf bycie czego u kogo; czego na kogo.*

bycie czego u kogo (2) : NAprzod to máłz wiedzieć íż pośpolicie po byciu íwogich rzeczy v niewiałt [...] tedy richley k temu [*ku cięży*] przychodzi *FalZioł* V 86; Zalię lekarśtwa naprzeciw zbytniemu byciu przyrodzonych rzeczy v białyh głow. *FalZioł* V 87.

bycie czego na kogo (1): gdyż tak wiele á rozmagitych przyczyn íełt, zbytniego bycia rzeczy miefięcźnych na niewiałte po porodzeniu. *FalZioł* V 28.

Wyrażenie: »kwoli bycie« (1): Morigeratio, Pośluźeńftwo/ kwoli bycie. *Mącz* 233c.

3. *Obecność, pobyt, przebywanie [czyje]* (7) : musiem się obawiać, aby í polska koronna szkody podjąć nie musiała prze jego [*Turka*] tak bliskie bycie *Diar* 23; A ná pámiáthkę tám bycia íwego/ á ná chwałę bogom íwoim/ zbudowáli koniá wielkiego z drzewá *RejZwierc* 167v; My áczkolwiek íię ná tym nie íadziem/ áby nam ná byćie S. Piotrá w Rzymie/ wywodow z pílmá potrzebá *SkarJedn*

85; Kto się temu dwoiemu jego byciu w Rzymie y wyciekaniu Piotra S. do inych kościołow poługi/ w tych dwudziestu y pięci lat przypatrzy *SkarJedn* 98, 84; Świádkowie o byciu Piotra świętego w Rzymie/ y o śmierci tam jego z Páwłem świętym [...] ci są zacni y wielcy Doktorowie y Historykowie *SkarŻyw* 602.

Wyrażenie przyimkowe: »za bycia [czyjego]« (1): Gdyż go nie chcę lzácować leć [*lege: lecz*] zá bycia mego/ W ten czas zem się przypatrzył nieco mocy jego. *CzahTr Hv*.

Synonimy: 1. *essencja, istność, jestestwo, żywot*; 2. *bydlenie, pokazowanie się, żywot*.

Cf **BYĆ, BYT, BYTNOŚĆ, BYTO, NIEBYCIE**

BC